

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ
РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

*матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції
19 жовтня 2022 року*

Одеса
2022

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
19 жовтня 2022 року

Одеса
2022

Відповідальний редактор – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ **Шкута О. О.**

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності, відповідності фактів, цитат, прізвищ тощо несуть автори

Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 жовтня 2022 р.) / за ред. д. ю .н. Шкути О.О. – Одеса: Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ, 2022. – 209 с.

До збірника увійшли тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Пріоритетні напрямки реформування правової системи України в умовах воєнного стану», які присвячені міжнародним та національним аспектам реформування сучасних напрямків розвитку правової системи України в умовах воєнного стану.

Кушнір Т.Д., Резніченко Г.С. ПРИЧЕТНІСТЬ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ	62
Мкртчян Р.С. ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІТЧИЗНИ, НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ	64
Павлютін Ю.М. АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	67
Резніченко Г.С. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	71
Решотка К.В., Резніченко Г.С. ОБ'ЄКТ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.....	73
Рєва А.О. ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	75
Шкута О.О. УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ УКРАЇНИ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЬ В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ. ПРОБЛЕМИ ТА ПИТАННЯ	77

СЕКЦІЯ №5

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Андрієнко І.А., Світличний В.А. ПРОТИДІЯ ІНТЕРНЕТ-ШАХРАЙСТВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	80
Андрощук М.А., Калякін С.В. ШКІДЛИВІ ДОДАТКИ, ЯКІ РОЗРОБИЛИ РОСІЙСЬКІ ХАКЕРИ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	82
Артюх Д.С., Світличний В.А. ФІШИНГ ПІД ЧАС ВІЙНИ — ЯК РОЗПІЗНАТИ ТА ЩО РОБИТИ	83
Бабіч Н. І., Калякін С.В. КІБЕРБЕЗПЕКА ПІД ЧАС ВІЙНИ: ДОСВІД ЗАХИСТУ ІТ-ПЛАТФОРМИ	85
Білашенко Д.В., Світличний В.А. ХМАРОВІ СХОВИЩА ДАНИХ	87
Богуслав І.Д., Калякін С.В. NFT ЯК СПОСІБ ЗАРОБІТКУ У СУЧАСНОМУ СВІТІ, ТА ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	89

Реиотка Катерина Віталіївна

курсантка 2 курсу факультету підготовки фахівців для органів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ

Резніченко Ганна Семенівна

доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, (науковий керівник)

ОБ'ЄКТ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Серед широкого спектру кримінальних правопорушень, що посягають на соціальні цінності, особливе місце посідає торгівля людьми, або так зване сучасне рабство, що набуває великих масштабів у сучасному світі.

За даними ООН, сьогодні у світі близько 40,3 млн людей є жертвами сучасних форм рабства, включаючи 24,9 млн жертв примусової праці. Примусова праця і торгівля людьми є грубим порушенням прав людини і прав працівника та є антитезою гідної праці.

Актуальність зазначеної проблеми зумовила широке коло наукових досліджень у цій сфері. Зокрема, дискусійними виявляються питання щодо об'єкту цього кримінального правопорушення та його місця в системі об'єктів кримінально-правової охорони, адже це питання має важливе теоретичне та практичне значення. Воно сприяє з'ясуванню соціальної суті даного кримінального правопорушення, характеру і ступеня його суспільної небезпеки.

Щодо визначення безпосереднього об'єкта даного кримінального правопорушення у науковців немає однастайності. Так, Ю. С. Нагачевська основним безпосереднім об'єктом торгівлі людьми визначає свободу людини [1, с. 244]; Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, С. Я. Лихова та деякі інші вчені виділяють саме фізичну свободу у якості об'єкта [2, с. 278]; М. І. Мельник та М. І. Хавронюк – свободу, честь і гідність, а також волю (за винятком «випадків, коли угода, об'єктом якої є людина, укладається за згодою цієї ж людини») [3, с. 353]; Я. Г. Лизогуб – свободу та особисту недоторканість. Виділяються з цього кола В. В. Лизогуб з А. М. Орлеаном, говорячи про громадську моральність як об'єкт даного кримінального правопорушення [4, с. 103]. Аналіз питання, який же об'єкт поставлений під охорону кримінально-правовою нормою щодо торгівлі людьми, потребує уточнення змісту деяких понять, що є предметом спорів.

Оскільки більшість дослідників погоджується, що свобода людини є безпосереднім об'єктом торгівлі людьми, доцільним уявляється розкриття саме цього поняття. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) гарантує право кожного на свободу та особисту недоторканність. Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) у рішенні у справі «Бозано проти Франції» зазначив, що під правом на свободу в кон-

тексті ст. 5 Конвенції слід розуміти фізичну свободу особи, при цьому право на свободу і особисту недоторканність розглядається як єдине сполучення слів і має на увазі захист «від будь-якого свавільного процесуального чи матеріального зазіхання на особисту свободу» з боку державних органів [5]. Що ж до поняття «особиста недоторканність», то під ним розуміється «гарантія від арешту і попереднього ув'язнення» [7].

Як бачимо, у ст. 5 Конвенції розглядається питання про захист саме фізичної свободи, а також про захист від незаконного арешту або затримання. Фізична свобода походить від поняття «локомоція» (у перекладі з латинської *locus* – місце та *motio* – рух), яким охоплюється сукупність узгодження рухів, за допомогою яких людина активно пересувається у просторі.

Відштовхуючись від вищесказаного, приходимо до висновку, що свобода як об'єкт торгівлі людьми повинна розумітися саме як фізична свобода, більше того, вона повинна розглядатися поряд із особистою недоторканістю, щоб більш повно охопити захист людини від будь-якого свавільного матеріального зазіхання на її особисту свободу.

Важливим є те, що особа не може відмовитися від зазначених прав. Так, наприклад, якщо особа сама здається владі і висловлює згоду на подальше ув'язнення, таке ув'язнення може бути незаконним та порушувати ст. 5 Конвенції. Суд довів це у справі «Де Вільде, Оомс та Версіп проти Бельгії», зазначивши, що право на свободу в «демократичному суспільстві» за змістом Конвенції є настільки важливим, що особа не може бути позбавлена захисту з боку Конвенції на тій підставі, що вона добровільно зголосилася на позбавлення волі [6].

Незважаючи на тезу А. М. Орлеана про те, що свобода та особиста недоторканність не завжди є предметом посягання при торгівлі людьми (оскільки, з проаналізованих ним справ у багатьох випадках потерпілі знали, що їх чекає за кордоном, знали, що їх свобода там буде обмежена, але свідомо йшли на це, бо не мали ніякої можливості або бажання заробляти гроші в Україні [7, с. 111]), ми наполягаємо, що право на свободу та особисту недоторканність буде порушене у будь-якому випадку, навіть при добровільній згоді людини, щодо якої вчиняється даний злочин.

Тож, не можна ототожнювати такі поняття, як «воля» та «свобода», тому вони повинні розглядатися як самостійні об'єкти. На основі вищевикладеного, у випадку добровільності згоди особи щодо торгівлі нею, варто говорити саме про категорію «воля»: особа самостійно робить свій вибір. Тобто свобода людини завжди стоїть під загрозою, коли мова йде про торгівлю людьми, а воля людини – лише в тих випадках, коли не можна говорити про добровільну згоду людини на вчинення щодо неї цього протиправного діяння. Потребує спростування, на наш погляд, також і теза, що «у випадках, коли особа сама просить себе продати, можна говорити вже про відсутність як таких об'єктів як честь та гідність» [8, с. 26].

Виходячи з вищенаведеного, робимо такий умовивід: якщо відсутня воля особи, то здійснюється посягання на гідність особи, якщо ж людина доброві-

льно погоджується на вчинення щодо неї цього злочину, то, відповідно, не можна говорити про посягання на її гідність.

Список використаних джерел:

1. Нагачевська Ю. С. Кримінально-правова характеристика торгівлі жінками з метою сексуальної експлуатації. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2014. Вип. 4. С. 241–253.
2. Андрусів Г. В., Андрушко П. П., Лихова С. Я. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 896 с.
3. Мельник М. І., Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ: Юрид. думка, 2009. 1236 с.
4. Орлеан А. М., Лизогуб В. В. Вдосконалення кримінального законодавства у напрямку протидії торгівлі людьми та пов'язаним з нею явищам. *Право і Безпека*. 2005. Т. 4, № 4. С. 101–104.
5. 1986 Бозано против Франции: Библиотека документов по правам человека. URL: <http://hrlib.kz/wp-content/uploads/2016/07/1986-Бозанопротив-Франции.pdf> (дата звернення: 10.10.2022).
6. Справа «Х проти Сполученого Королівства»: Ліга. Закон: прав. портал. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SO0812.html (дата звернення: 10.10.2022).
7. Орлеан А. М. Об'єкт незаконної торгівлі людьми та місце цього злочину в структурі Особливої частини Кримінального кодексу України. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2001. Спецвип. С. 110–114.
8. Куц В. М., Орлеан А. М. Прокурорські засоби протидії торгівлі людьми: науково-практичний посібник. Київ: Варта, 2007. 168 с.